

GIPERTONIYA VA O‘PKANING SURUNKALI OBSTRUKTIV KASALLIGI FONIDA TELMISARTANNING KARDIAL DISFUNKSIYALARNI TUZATISHDAGI O‘RNI

Xoltajiyev Xurshid Otabek o‘g‘li

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Kardiologiya mutaxassisligi birinchi kurs magistratura talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada gipertoniya va o‘pkaning surunkali obstruktiv kasalligi (OSOK) fonida yuzaga keladigan kardial disfunktsiyalarni korreksiya qilishda Telmisartanning o‘rni yoritilgan. Tadqiqot davomida yurak-qon tomir tizimi faoliyatining buzilishi, ayniqsa, chap qorincha disfunktsiyasi va yurak yetishmovchiligi bilan bog‘liq holatlar tahlil qilindi. Telmisartanning angiotenzin II retseptorlar blokatori sifatidagi ta‘siri, uning yurak mushaklariga va qon bosimiga ko‘rsatgan ijobiy ta‘siri asoslab berildi. Shuningdek, OSOK bo‘lgan bemorlarda bu dorining yurak faoliyatini tiklash va umumiy klinik ko‘rsatkichlarni yaxshilashdagi samaradorligi klinik kuzatuvlar orqali tasdiqlandi. Maqola natijalari Telmisartanning gipertoniya va OSOK fonida yuzaga keladigan kardial asoratlarni oldini olish va davolashda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Telmisartan, gipertoniya, OSOK, kardial disfunktsiya, yurak yetishmovchiligi, angiotenzin II retseptorlar blokatori, arterial bosim, yurak-qon tomir tizimi.

Kirish.

Hozirgi kunda yurak-qon tomir kasalliklari, jumladan, arterial gipertoniya va o‘pkaning surunkali obstruktiv kasalligi (OSOK) dunyo bo‘yicha yetakchi o‘lim sabablaridan biri hisoblanadi. Bu ikki kasallik ko‘pincha birgalikda uchrab, yurak faoliyatida chuqur buzilishlarga olib keladi. Ayniqsa, OSOK fonida kechuvchi gipertoniya yurak mushaklarining yuklamasini oshirib, kardial disfunktsiyalar rivojlanishiga sabab bo‘ladi. Bunday holatlarda kompleks yondashuv asosida davolash strategiyalarini ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

So‘nggi yillarda angiotenzin II retseptorlar blokatorlari, xususan, Telmisartan gipertoniyani barqarorlashtirish va yurak faoliyatini tiklashda keng qo‘llanilmoqda. Uning antioksidant, yallig‘lanishga qarshi va kardiohimoya qiluvchi xususiyatlari gipertoniya va OSOK fonida yuzaga kelgan yurak disfunktsiyalarini davolashda muhim

omil bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu maqolada Telmisartanning bunday holatlarda qo‘llanish samaradorligi klinik jihatdan tahlil qilinadi.

Asosiy qism.

Gipertoniya va o‘pkaning surunkali obstruktiv kasalligi (OSOK) organizmda kislorod tanqisligi, gipoksiya, surunkali yallig‘lanish va gemodinamik buzilishlar bilan kechadi. Ushbu omillar yurak-qon tomir tizimiga salbiy ta‘sir ko‘rsatib, chap qorincha gipertrofiyasi, diastolik disfunktsiya va yurak yetishmovchiligining rivojlanishiga sabab bo‘ladi. Ayniqsa, OSOK fonida arterial gipertoniya bilan kechayotgan bemorlarda yurak faoliyatini izdan chiqaruvchi omillar bir-birini kuchaytiradi.

Telmisartan — angiotenzin II retseptorlar blokatori (ARB) sifatida tanilgan va u renin-angiotenzin-aldosteron tizimini (RAAS) bostirish orqali arterial bosimni pasaytiradi, yurak va qon tomir devorlariga tushayotgan yuklamani kamaytiradi. Shuningdek, Telmisartan PPAR-gamma agonistik xususiyatlarga ega bo‘lib, u yallig‘lanish va oksidlovchi stressni kamaytiradi. Bu esa yurak mushaklarining morfologik va funksional holatini yaxshilashga xizmat qiladi. Ko‘plab klinik tadqiqotlarda Telmisartanning yurak yetishmovchiligi bo‘lgan, OSOK bilan og‘rigan gipertonik bemorlarda yurak chiqishi va ejeksion fraksiyani yaxshilashi, qon bosimini barqarorlashtirishi va umumiy hayot sifati ko‘rsatkichlarini oshirishi aniqlangan. Bundan tashqari, Telmisartan boshqa antihipertenziv vositalarga nisbatan yurak mushaklarini himoyalashda yuqori samaradorlik ko‘rsatgan. Klinik kuzatuvlar shuni ko‘rsatmoqdaki, Telmisartanni doimiy va nazorat ostida qabul qilgan bemorlarda yurak yetishmovchiligi simptomlarining kamayishi, OSOK fonida nafas yetishmovchiligi va yurak aritmiyalarining kamaygani kuzatilgan. Bu esa ushbu dorining terapevtik ahamiyatini yanada mustahkamlaydi.

Xulosa:

Gipertoniya va o‘pkaning surunkali obstruktiv kasalligi fonida yuzaga keladigan kardial disfunktsiyalar bemorning umumiy holatiga va hayot sifatiga jiddiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ushbu patologiyalarda yurak mushaklari ortiqcha yuklama ostida ishlaydi, bu esa yurak yetishmovchiligi va boshqa asoratlarning rivojlanishiga olib keladi. Telmisartan esa angiotenzin II retseptorlar blokatori sifatida bu holatlarni kompleks tarzda korreksiya qilish imkonini beradi. Uning yurak faoliyatini tiklovchi, qon bosimini me‘yorda ushlovchi va yallig‘lanishga qarshi xususiyatlari gipertoniya va OSOK bilan og‘rigan bemorlar uchun katta ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlar va klinik kuzatuvlar Telmisartanning yuqori samaradorligi va yaxshi muvofiqligi borligini ko‘rsatdi. Shunday qilib, Telmisartan bu turdagi murakkab patologiyalarni davolashda ishonchli va samarali vosita sifatida tavsiya etilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Almazov V.A. va boshqalar. Arterial gipertoniya: klinik tavsiyalar va davolash yondoshuvlari. – Sankt-Peterburg: MedLit, 2020.
2. Chuchalin A.G. Xronik obstruktiv o‘pka kasalligi: etiologiyasi, patogenezini va terapiyasi. – Moskva: GEOTAR-Media, 2019.
3. European Society of Cardiology (ESC). 2023 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure. – European Heart Journal, 2023.
4. Messerli F.H., Bangalore S. Telmisartan in the treatment of hypertension and cardiovascular disease: A review. – The American Journal of Medicine, 2022.
5. Uzbekiston Respublikasi sog‘liqni saqlash vazirligi. Ichki kasalliklar bo‘yicha klinik protokollar. – Toshkent, 2021.
6. Brunner H.R., Gavras H. The Renin-Angiotensin System in Hypertension. – Harvard Medical School Publications, 2020.
7. G‘afurov A.M. Klinik farmakologiya asoslari. – Toshkent: Ibn Ibn Sino nashriyoti, 2021.